UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Varijs & extraordinarijs cognitionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

De pollicitationibus. Titu. xij.

☞ Promiſſionem ſine cauſa non valere, ſpeciale in ciuitate.

LEX I.

SJ pollicitus. Nota, †quod ſpeciale eſt ī ciuitate, quod non vale: promiſſio facta ſine cauſa: ergo appa ret, quod in priuatis promiſſio facta ſine cauſa habet vim donationis valide. Simile habetis
a ſ. de dona. l. hoc iure.[a] in prin. ⁊ ibi dixi. Facit, qd no. ſ. de doli excep. l. ij. §. ſi quis ſine cauſa. ¶ Secundo nōt. in ver. Cepiſſe ſic accepimus. ⁊c. mirabiles modos incipiēdi. Tertio no. quod quis obligatur re in mutuo. Querit gloſ. qua actione petatur tale promiſſum? Dicit gl. aut interuenit ſtipulatio, ⁊ agitur actione in factum, vt in gl.

ADDITIO.

a Alex. ¶ L. hoc iure. Sed an dos poſſit peti ex pollicitatione, vide per Bal. in rub. C. de do. promiſ.

§. Si quis opus. No. iſtud quod hic dicitur, aſſignauerit. vt poſtea quis nō teneatur de periculo. Vidiſtis in l. ⁊ ideo. ſ. de verb. oblig. ⁊ habetis in l. maritus. ſ. de locati.

LEX II.

1 ☞ Dominium quando transfertur ſine traditione.
2 Epiſcopus, vel eccleſia, agit pro voto eccleſie facto.

a SJ quis rem aliquam.[a] Op. ⁊ videtur qd dominiū trāſeat incontinēti, l. fi. C. de ſacroſan. eccle. di
1 cit gl. ⁊ tria verba. Quedam promittunt ex cōtractu celebrato duorum conſenſu, ⁊ in illis non tranſit dñium regulariter ſine traditione. Fallit in caſibus d. l. vltime. C. de ſacroſan. eccle. Qñque aliquid eſt, quod dependet ex conſenſu vnius tm̄ ⁊ tunc non transfertur dñium, etiam in eccleſiam, vel ciuitatez, vt hic. Ratio eſt ſm Gul. de Cug. q2 concurrerent tunc duo ſpecialia, vnum quod ex pollicitatione quis obligaretur, aliud qd
b ſine traditione[b] transfertur dominium: quod eſſe non dz, l. j. C. de do. promiſſo. ⁊ Gul. ponit in l. ab emptione. ſ. de pact. Qñq3 aliquid relinquitur, ſeu quis vouet in vltima voluntate, ⁊ tunc
2 transfertur dominium. Jura ſunt vulgaria. ¶ Querit gl.[c] qs
c petet hoc votum? Rñdeo, eccleſia, vel epiſcopus, vt C. de epiſc. ⁊ cle. l. nulli. ⁊ in auth. de eccle. l. tit. § ſi quis autem. ¶ Quero, qua actione petatur votum? dic, vt in gl.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Si quis. Adde quod iſta lex nō habet locū de iure Cano. gl. eſt no. xxij. q. ij. mulier. ⁊ quō filiuſfam. obligetur ex voto vide Inno. in c. cum contingat. de iureiurando.
b Alex. ¶ Quod ſine traditione. An ex voto transferatur dñiū ſine traditione ēt in eccleſiaſticis, adde Barto. ⁊ doc. in l. iij. de fur. ⁊ gl. Cy. ⁊ Bal. in l. j. Et quando ſine traditione transferat dominium. ⁊ quid in voto ſi legatur, vel vouetur, quid de tēplo cōſtructo? Dic, q ſi templū eſt cōſtructū, ſibi acquirit abſq3 traditione: ſecus in cōſtruēdo. Caſus eſt in l. ſeruos. de alimēt. leg. Nunquid autem cu3 legatur calix eccleſie, debeat fieri de auro,
c ſeu de ere, vide Bal. in l. ſi nondum. C. de fur.
Alex. ¶ Querit gl. Adde qd no. gl. ⁊ doc. in l. illud. C. de ſacroſan. eccle.

LEX III.

PActum. Not. iſtas diffinitiones.

LEX V.

1 ☞ Epiſtola quando obliget.

CHaridemo. Hic eſt duplex litera, vna negatiua, alia affirmatiua. Prout habes literam negatiuam legit duobus modis. Secundum primam h. d. Epiſtola non obligat quem ad munus edendū. Contra hāc lec. opp. ſ. d pac. l. ij. ⁊ C. de dona. l. ſi aliquid. ⁊ C. de fideicō. l. ⁊ in ep̄la. Hr rñ. Qñq3 epi
1 ſtola accipit, p vltima voluntate, ⁊ tunc obligat heredes diſponentis, d. l. ⁊ in epiſtola. de fideicom. † Qñq3 continet donationē inter viuos, ⁊ tunc de iure antiquo non poterat fieri p epiſtolā, q2 pacto nudo non debebatur qd eſt verum, niſi ſequeret traditio. Jta dz intelligi. C. de dona. d. l. ſi aliquid. Sed ſi talis donatio in Rēpub. fiebat, tunc non obligat aliquē, vt hic, intellige niſi ſit facta ex iuſta cā, vel opus ſit ceptum, vt ſ. eo. l. j. Alio modo legitur ſm dictam literam negatiuam, ⁊ dicit ſic. Excuſatio ab iniuncto munere nō poteſt fieri per epiſtolam. Jſta lect. eſt ſatis bona in ſe, ſed tamen non congruit noſtre litere, alias eſt litera affirmatiua, ⁊ ſm eam dicit, quod per epiſtolam quis obligatur ciuitati ad implendum quod promiſit. quod intellige, ſi epiſtola habuit iuſtam cauſam, vel opus ſit ceptum, vt ſ. dixi.

LEX VI.

1 ☞ Ciuitas per ſuum ſtatutum generale poteſt ius alteri queſitum auferre, non tamen per ſpeciale.

a TOties. §. Si cui.[a] Not. † quod ciuitas
1 per ſuum ſtatutu3 nō poteſt auferre ius alterius. Jta habes caſum hic, ⁊ l. ſi priuatus. ſ. qui, ⁊ a quib. quod intellige verum ſingulariter precipiendo vni homini, vel quibuſdam hominibus. Facit ad hoc ſ. ad munic. l. non debere. ⁊ ad le. Jul. de anno. l. fi. ⁊ ſ. de admi. rer. ad ci. perti. l. decuriones. ſed gñaliter faciendo ſtatuta, bene poſſet, l. venditor. §. ſi conſtat. ſ. communia predi. ⁊ l. Antiochenſium. ſ. de priui. credi. facit l. Lucius. §. fin. ſ. ad munic. intelligendo ibi legē, id eſt, ſtatutum. Aduerte tñ, quod licet ciuitas ipſa poſſit, tñ hoc eſt verum, ſi vult: ſed concedendo arbitrium aliquib. alijs ſuper quibuſdam, vt puta, vt pecunia veniat in cōi, vel vt abundantia habeatur, ⁊ ſimilia, ex virtu
b te huius arbitrij non venit[b] vt ipſi poſſint ius alterius ledere: ſed vt ſine alterius iniuria hoc faciāt l. ij. §. merito. ⁊ §. ſi quis a principe. ſ. ne quid in loco publi. ⁊ l. nec auus. C. de naturalib. liber. ⁊ l. impuberi. ſ. de admi. tut.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Si cui. Facit hec lex ad limitationem eorum que dicit Bar. in l. ambitioſa. ſ. de decre. ab ordi. fac.
b Alex. ¶ Nō venit. Adde Bar. i l. ambitioſa. ſ. d decre. ab or. fa.

LEX VIII.

1 ☞ Promittens facere opus, debet facere per ſe.
2 Suſpicio cum eſt de aliquo ne fugiat, poteſt interdici bonoru3 alienatio.

a DE pollicitationibus.[a] Not. tex. ibi,
1 cum, ⁊ abſens ⁊c. No. † qd ille qui pmittit facere opus dz facere per ſe, ſi pōt, vt hic, ⁊ l. Jmperatores. ī prin. j. eo. Hoc antē quod dico per ſe, intelligo ſm qualitatem perſone. ſi ipſe faber eſt, faciat ſuis manibus adhibitis ſuis miniſtris ſm qualitatem, ⁊ quantitatem operis: ſi vero non eſt faber, intelligo quod faciat per ſe, hoc eſt, ſua cura, ⁊ ſolicitudine: non enī liberaretur preſtando pecuniam, d. l. Jmperatores. j. eo. ⁊ l. continuus. §. item qui inſulam. ⁊ §. ſi ab eo. ſ. de verb. ob. Secūdo no. quod ſi non poteſt quis facere per ſe, poteſt facere per alium
2 adhibendo amicos. Tertio † not. quod qñ eſt ſuſpicio de aliquo
b ne fugiat, poteſt interdici venditio, ſeu alienatio bonorum immobilium, ſicut poſſunt mobilia ſequeſtrari. quod no. ⁊c.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ De pollicitationib. Qui nō pōt p ſe, an poſſit p aliu3, quod ſic. Et hic eſt caſus, quod ſi promittens exbannitus liberatur per alium faciendo, q2 non poteſt in loco promiſſo facere. Vide Bar. in l. veteris. C. de contrahen. ⁊ commit. ſtipu.
b Alex. ¶ Tertio no. Vide Bal. in l. p diuerſas. in iij. q. C. mād. ⁊ vide Bal. in l. j. C. de contrahen. em. in iij. q. vbi per iſtum tex. decidit, an bannitus poſſit vendere bona. ⁊ hic adde l. ſi creditores. ad fi. ſ. de priui. credi.

LEX XI.

SJ quis ob honorem. No. ſeruādā eſſe formam pollicitationis, facit qñ aliquis relinquit aliquā eccleſiam fieri ſub cōditione, quod talis ſit ibi rector, quod ille debet proferri.

LEX XII.

IN priuatis operibus. Id eſt, in operibus publicis de priuatorum pecunia factis.

§. Cum quidam. Not. quod ſi aliqs dat pecuniā, ne grauetur in muneribus publicis, pdit pecuniā, ⁊ nihilominus debet grauari muneribus.

LEX XIII.

IMperatores. Principium huius legis examina vt dixi ſ. eod. l. de pollicitationib.

§. Jtem reſcripſerunt. No. tex. ibi, eſſe enim tolerabilia, ⁊c. q2 facit ad multa. Et hic vr̄ caſus, quod ex conſuetudine iuris exigendi, vectigal, ſeu paſſagium preſcribatur. De hoc dic vt dixi ſ. de publ. l. ſi publicanus. §. fi.

De varijs, & extraord. cognitionibus. Titu. xiij.

LEX I.

1 ☞ Doctoribus, medicis, ⁊ obſtetricibus conſtituitur ſalariu3 officio iudicis.
2 Medicus etiā dr̄, qui alicui parti corporis medicinam pbet.

Jncanta-

3 ☞ Incantatoꝛ non dicitur medicus, nec ſalarium ſibi cōſtituitur officio iudicis.

Preſes. Ad euidentiam noſtre legis debes ſcire, ꝙ hic tractantur multi caſus, in qb. iudicis officium imploꝛat ꝑ cōſtituenda mercede, ſeu ſalario alicuius laboꝛis.

a ¶ † No.[a] quod doctoꝛib. liberalium artiū, ꝛ me
1 dicis, ꝛ obſtetricib. conſtituit ſalarium officio iu
2 dicis. Secundo no. † ꝙ medicus [b] dr̄, qui alicui parti coꝛpoꝛis
b medicinam pꝛebet. † Tertio no. quod incantatoꝛ non dr̄ medi
3 cus, nec poteſt petere ſibi conſtitui ſalarium officio iudicis.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ No. Et adde quod iſtis perſonis non competit actio locati, ſꝫ in factū, vt no. Bart. in l. j. in pꝛin. ff. ſi mē. ſal. mo. dixi ꝙ tenuit etiam gl. in l. j. C. de ſuf. ꝛ ibidem Bal. licet Cyn. contra. vide tamen gl. in l. f. C. manda.

b Alex. ¶ Medicus dicitur. Et adde Bal. in l. j. C. manda.

§. An ꝛ philoſophi. Querit glo. pꝛimo quid eſt hoc dictū, in ingreſſu
1 ſacramenti: Dic vt in gl. ¶ Secundo arguit, an pꝛo donis, que fiunt doctoꝛibus hodie poſſit ag.ͥ Et determinauit gl. quod ſic. Videtur enim pꝛomiſſum, ꝛ ſalarium pꝛomiſſum poteſt peti licite, l. medicos. circa fi. C. de pꝛofeſ. ꝛ med. li. x. non pꝛomiſſum non poteſt peti conſtitui.

1 ☞ Libꝛarȷs, notarȷs, ꝛ alȷs qui faciūt ſimiles artes, qualiter conſulatur.

§. Ludi quoque. No. quod magiſtris, qui docent abachum, hoc eſt artem numeri, extra oꝛdinem conſtituitur ſalarium. Iſti pꝛopꝛie ſunt litera
a rȷ, qꝛ cantando docentur. ¶ Secundo no.[a] † quod libꝛarȷs, ſeu
1 tabularȷs, hoc eſt notarȷs, ꝛ alȷs qui faciunt ſimiles artes, non competit officium iudicis ꝑ eoꝛum mercede. Sed quero qualiter eis conſuletur: Reſpon. ſi quidem ſalarium eſt eis pꝛomiſſum, agent ex pꝛomiſſione: alias ſi ille, qui tales operas fecit, cōſueuit locare operas ſuas, videtur locaſſe ſecundum ſuam conſuetudinem. vt C. loc. l. excepto. ꝛ Inſti. loc. poſt pꝛinc.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Secundo no. An notarius conſtituatur ſalarium officio iudicis. adde Bal. in l. j. C. mand. ꝛ ibi quid in nuncio, aſſeſſoꝛe, ꝛ medico, ꝛ ſimilib. ꝛ in gl. no. ibi, vbi et per Cy. adde Bar. in l. argentarius. §. j. ſ. de eden.

1 ☞ Aſſeſſoꝛes poſſunt petere ſibi conſtitui ſalarium tpe ſyndicatus officio iudicis, ſi eis non eſt conſtitutum.

1 §. Sed ꝛ ſi comites. [a] No. quod hic comites, ponit. i. aſſeſſoꝛes. quod no. ꝑ aſſeſſoꝛib. quod tpe ſyndicatus poſſint petere † ſibi conſtitui ſalarium officio ſyndicatus, ſi eis non eſt cōſtitutū ſalarium.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Sed ꝛ ſi comites. Facit l. ſi tibi polienda. de pꝛeſc. ver. ꝛ Inſti. loc. §. j. ꝛ tex. in l. j. §. ſcimus. ꝛ ibi Bald. C. de Lat. lib. tol. Et adde. quod mutuaui decem famulo qui mihi ſeruiuit, poteſt mihi opponere compenſationem, l. ſi. ꝛ ibi Bal. C. de capti. ꝛ adde hic Bal. in l. j. C. manda.

1 ☞ Aduocati poſſunt imploꝛare officium iudicis, vt ſibi cōſtituatur ſalarium.

a §. In honoꝛarȷs. [a] Ex hoc §. not. ꝙ aduocati poſſunt imploꝛare officium
1 iudicis, † vt eis conſtituatur ſalariū. Nō hñt enim alias actiones, quas dic vt no. C. de ſuffra. l. j. Secundo no. que ſunt conſideranda, quando aduocato conſtituitur ſalarium.

ADDITIO.

a Alex. ¶ In honoꝛarȷs. Adde quod idē in pꝛocuratoꝛe, vt no. Cyn. ꝛ Bal. in l. j. C. manda.

1 ☞ Illiterati non dicuntur, nec ſunt aduocati.
Aduocatus vt quis ſit debet ſtuduiſſe per quinque annos, ꝛ doctoꝛ debet iurare ipſum peritum.
2 Aduocatus in cauſa pꝛincipali, non eſt aduocatus in cauſa appellationis.
3 Pꝛocuratoꝛ, ꝛ tutoꝛ licet aſſiſtant cauſe non tamen dicūtur aduocati, nec petunt ſalarium officio iudicis.
4 Pꝛohibitus aduocare non pꝛohibetur in camera conſulere, nec aliquid gratis a iudice petere.
5 Aduocatus non dicitur qui introducit iura coꝛaꝫ arbitratoꝛe. Arbitramentum eſt contractus tranſactionis.

1 a §. Aduocatos. [a] Quero † vtrū illiterati dicātur aduocati: Hic videt quod ne. gl. tua determinat ꝯꝛium. Quod enim hic dicitur in tex. ſuppletur per alias leges. Naꝫ aduocatus dicitur, qui quoquo ſtudio operatur in cauſis agendis: ꝛ opoꝛtet quod ſtuduerit in iure per quinquennium: ꝛ quod Doctoꝛ iuret eum iuris perita inſtructum, vt C. de aduo. diuer. iu. l. memini. ꝑ hoc apparet, ꝙ illiterati nō ſunt aduocati. Sed ꝯ hoc facit iſte tex. qui dicit, quoquo ſtudio operant. Rñ. gl. intellige ſiue debeat adeſſe in allegationib. tm̄, ſiue vſqꝫ ad litem tm̄, ſiue in cauſa pꝛincipali, ꝛ non in cā appellationis, ſiue in vtraqꝫ, ſiue in vno loco, ſiue ī quolibet. Et
2 per hoc † ēt ſoluitur qō, an ꝓcuratoꝛes, ꝛ tutoꝛes, qui aſſiſtunt cauſe poſſint dici aduocati. Rñ. non, qꝛ in eis non concurrunt ea que ſ. dicta ſunt. Et per hoc pꝫ, ꝙ pꝛocuratoꝛ non pōt petere ſibi conſtitui ſalarium officio iudicis: ſed habebit alia remedia de quib. dixi ſ. ea. l. §. ludi quoqꝫ. Iteꝫ quero quid eſt hoc dictum, quod hic dr̄, non tamen qui pꝛo tractu, ꝛc. Vos debetis ſcire, ꝙ hic eſt duplex litera: vna ꝑ tractu, alia pꝛo ꝯtu. Secundum pꝛimam ponit gl. duo exempla. Unum ſi aliquis vadit ad iudicem ad rogandum eum, vt ſibi det vnam dilationem, nō dico allegando de iure, ſed rogando: Certe iſte non dicitur aduo
3 catus. Uel aliter, † ſi quis ſtat in camera ꝛ pars hꝫ conſilium cū eo, non tamen vadit ad cām aliquam, vel in aliqua parte litis. Certe iſte non dicit̄ aduocatus, qꝛ in iudicio non aſſiſtit. Et iſta
4 † faciunt pꝛo Doctoꝛib. huius ciuitatis, qui habent pacta cuꝫ communi, vt non ſint aduocati. Nam non pꝛohibentur a iudice gratis aliquid impetrare, vt hic, ꝛ ſ. de legationib. l. eum qui. in ſi. alias incipit, Paulus. Item non pꝛohibetur dare cōſiliuꝫ in camera, vt hic. Nam aduocare ſeu poſtulare eſt pandere alienum deſiderium in iudicio, vt l. j. poſt pꝛin. ſ. de poſtu. Alia litera eſt, ꝑ ꝯtu. qui ergo interuenit, vt aliquis ꝯtus fiat inter aliquos, inducendo vtranqꝫ partem, iſte non dicitur aduocat9.
5 † Ideo vr̄, ꝙ ille, qui eſt coꝛam arbitratoꝛe, ꝛ introducit iura vnius partis, non dicitur aduocatus. Nam cum arbitramentum ſit quidam ꝯtus tranſactionis, l. Pōponius ſcribit ſi de meis §. recepiſſe. ſ. de arbi. ꝛ in auth. vt dif. iud. poſt pꝛin. ꝛ in auth. ſi vero contigerit. C. de iudi. videtur adeſſe pꝛo contractu, non intereſſe liti, vt hic. Ex his etiam habes quod in omnib. iſtis caſibus non poteſt iudicis officiuꝫ imploꝛari pꝛo ſalario, licet alias iuſte reciperet, vt ſ. dixi.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Aduocatos. Adde gl. in l. j. C. de poſtu. ꝛ in l. j. §. ff. eo. ꝛ ibi Bart.

1 ☞ Aduocati in ſingulis cauſis non poſſunt recipere ſalariū vltra ſummam centum aureoꝛum.

a §. Si cui cautum. [a] No. tex. ibi licita auteꝫ, ꝛc. No. ergo, ꝙ ꝑ ſingulis cauſis pōt aduocatus recipere cētū aureos, ꝛ nō plus. Secūdo not. de pacto quote litis impꝛobato. Tertio no. ꝙ poſt litem finitā ꝑmiſſio quote non eſt impꝛobata. Quarto not. ꝙ id, ꝙ ſ. dixi, ꝙ aduocati in ſingulis cauſis non poſſunt recipere ſalariuꝫ vltra
1 ſummā centum aureoꝛum. † Sed aduocati curie Romane hoc interpꝛetantur ſic, in ſingulis cauſis, id eſt, capitulis, ꝛ ſic obſeruatur de facto. Sed hoc eſt contra mentem huius legis, que videtur velle, ꝙ particulares ſolutiones computentur in iſtā ſummam. Pꝛeterea contra eos facit C. de iureiur. l. generaliter. §. ſed iuramento. ibi, cauſa, vel capitulum.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Si cui cautum. Hoc intellige verum in cauſis ciuilib. ſed in criminalib. pōt plus accipere, vt vult idem Bal. in l. ſi pater. in fi. ſ. de donationib. ꝑ illum tex. Idem vult Bald. in l. j. C. mandati. Utrum aūt de iure canonico poſſit capi ſalariū, text. eſt ꝙ ſic, in c. non ſꝫ. xj. q. iȷ. ꝙ eſt verum, ſi datur cā chartarum reuolutionis, niſi ſit pꝛopter magnam diligentiam adhibitam in ſtudendo: qꝛ tunc ſiue chartaruꝫ reuolutione licite capit. Ita dicit Io. And. in tit. de ſalario. §. ſequit. ꝛ Inn. in c. cū ab omni. de vi. ꝛ ho. cle. Et ꝙ dr̄ hic, ꝙ aduocatus nō pōt recipere vltra centū aureos ꝑ vna cā, limita, vt per Bal. in l. j. C. man. in fi. Et ibi etiam quid in pꝛocuratoꝛe. ꝛ gl. in l. ſalariū. ff. man. Et not. quod aduocatus non dꝫ habere ſalarium a patre, vt no. Bal. in l. furioſi. C. de nup. Limita etiaꝫ iſtud, vt per Inno. in l. ſi pater. ſ. de donationib. Et ad materiam aduocatoꝛum, vide que dixi in l. j. C. de aduoca. di. iud.

1 ☞ Aduocatus quando debeat habere totuꝫ ſalarium, ſi caſu impeditur officium aduocationis exercere.
2 Salarium quod debetur ab vno, ab alio debentur opere ex mero contractu, an debeatur ſi opere caſu foꝛtuito non pꝛeſtantur.
3 Salarium ſi debetur ei, qui tenetur pꝛeſtare operas ex vltima voluntate, ꝛ caſu non poſſunt pꝛeſtari an debeatur.
4 Differentie due quo ad pꝛeſtationem ſalarȷ in materia operarum inter contractus, ꝛ vltimas voluntates.
5 Legis ex diſpoſitione vnus debet operas ꝛ alius merces, an merces debeantur, ſi caſu opere non pꝛeſtantur.
6 Electus ad aliquod officiuꝫ habens pꝛincipaliter laboꝛē, debet

habere ſalarium tantum pro rata temporis quo ſeruiuit.

7 Electus ad officium, quod reſpicit laborem ⁊ probitatem ſciē-tie, vt aduocationis, aſſeſſoris, ⁊ ſimil'a, ſi eſt vna preſtatio, debetur totum ſalarium, ſi eſt annua, pro eo anno, quo incepit tantum.

8 Electus ad officium reſpiciens laborem ⁊ probitatem ſimul, vt in eo, qui preeſt legioni militum, quando debeat habere mercedem ſi caſu non ſeruiuit.

9 Electus ad officium habens dignitatē principaliter, ſi caſu nō ſeruit, debet habere totum ſalarium, ⁊ eius heredi deberet ſalarium vnius anni plus quam deberetur defuncto.

10 Pretore mortuo ante finitum officium debetur eius heredib. totum ſalarium.

11 Salarium ſi debetur alicui propter operas debitas ex contractu qui ſuccedit in locum diſpoſitionis legalis, ⁊ caſu nō preſtā-tur qualiter debeatur.

12 Salarium totum debetur heredibus aduocati eo mortuo etiā ſi ſit mortuus antequam aliquid faciat.

13 Poteſtas qui fuit electus, ⁊ antequam officium incipiat moriatur, dꝫ habere ſalarium pro eo tempore, quo debeat in prouincia morari. ⁊ ſi non eſt tempus limitatum, debet habere pro primo anno tantum.

14 Aduocatus non reddit ſalarium, ſi ꝑ clientulum ſtat, vel per caſum euenientem in perſona clientuli.

15 Poteſtati electo, ⁊ qui officiū acceptauit, ſi antequā vadat ad officium, ciuitas mutat ſtatum, ita quod exercitium iuſtitie non remanet ipſi Poteſtati liberum, debetur integrum ſalarium.

16 Salarium quo tempore ſolui debeat tam in locatione rerū, quā in locatione operarum.

17 Doctor conductus ad legendum, vel aduocatus ſub certa penſiōe mēſtruatim, vel quolibet anno ſoluēda, ſi morit, an heredes eius pro illo menſe tantum debeant habere, vel pro toto anno.

18 Poteſtas, doctor, vel aduocatus quando impeditur, an poſſit per ſubſtitutum ſeruire, ⁊ quando.

19 Aduocatus, Doctor, vel Poteſtas, an debeat habere ſalariū totum, vel ſaltem pro futuro tempore, quando eius culpa non ſeruiuit.

§. Diuus. Iſte eſt valde ſolēnis §. ⁊ male intellectus ꝑ gl. ⁊ peius per doc. ⁊ h. d. Licet aduocatus non poſſit aduocationem implere per caſum fortuitum in eius perſonam contingentem, tñ totum ſalarium dꝫ habere. ¶ Opp. C. de condi. ob cau. l. fi. Sol. ibi ſtetit per aduocatum: hic ſtetit per caſum fortuitum in eius perſona contigentē. Contra hoc opp. C. de aduo. diuer. iud. l. poſt duos. §. j. vbi ſtetit per caſum, ſ. mortis aduocati, ⁊ tñ non conſequitur totum ſalariū,
1 ſed ſalarium pro rata temporis tantum. Sol. † quandoq; aduocatus conducitur reſpectu certe cauſe non terminato tempore, ⁊ tunc ſi impeditur caſu, dꝫ habere totum ſalarium illi⁹ cauſe, vt hic, ⁊ arg. ſ. de legationib. l. legatus. §. fi. Qñq; non cōducitur reſpectu certe cauſe, ſed reſpectu temporis, vt pro omnibus cauſis, que mihi emergerent in iſto biēnio certo ſalario cōſtituto annuatim, tunc pro illo anno, quo incepit tantum, dꝫ habere ſalarium, vt in contrario. ¶ Contra hoc opp. ꝙ etiam pro illo anno non dꝫ habere totum, vt l. petitionem. C. de aduo. di. iudi. Solu. ſpeciale vt ibi plene no. ⁊ concor. Item opp. ꝙ non debeat habere ſalarium niſi pro rata eius quo ſeruiuit, reſiduū poſſit repeti. l. ſi vno. §. item cum quidam. ſ. loca. Dicit glo. ibi ſpeciale eſt in aduocato, vt in iſto §. Iſtud non placet, qꝛ idē eſt in legato, d. l. legatus. in fi. de legatio. Idem in multis alijs dignitatib. vt j. dicam. Et ſi dicis, in quolibet eſt ſpeciale, non aſſignatur ratio ſpecialitatis, ⁊ ideo dico, quod hoc ideo eſt: qꝛ ſalarium debetur ex beneficio legis, vel ex contractu, qui ſuccedit in locum diſpoſitionis legis, ⁊ ideo tanq̄ in beneficijs, plenior fit interpretatio: ſed vbi debetur mere ex contractu, ibi fit interpretatio ſtricta, l. in teſtamentis. j. de re. iur. ⁊ ibi no. ⁊ l. vlti. ſ. de conſti. princip. ⁊ iſta latius declarabuntur j. ¶ Pro declaratione igitur preſentis materie, eſt videndum, qꝛ quandoq; vnus dꝫ ſalarium, alius debet operam ex contractu mero, qñq; ex vltima voluntate, quandoq; legis diſpoſitione, quandoq; ex contractu, qui ſuccedit in locum diſpoſitionis legis. Et aduertatis, qꝛ in omnib. predictis intendo examinare, quando aliquis impeditur preſtare operam propter caſum. Si enim impeditur facto eius, qui debet operas, vel facto eius cui debentur, iſta materia habet modicum dubitationis, ⁊ ideo late non proſequar. Glo. tangit hic in prin. ⁊ plenius in d. l. ſi vno. §. item cum quidam.

2 ¶ Aſſumo † ergo [a] primum, ⁊ quero quando vnus dꝫ ſalariū, ⁊ alius debet operas ex contractu mero, ⁊ opere non poſſunt preſtari caſu fortuito, vtrum ſalarium debeatur? ⁊ v3 quod debeat totum, l. ſi pecuniam. in prin. ſ. de condi. ob cau. ⁊ l. cum in plures. §. antepen. ⁊ l. qui operas. ſ. loca. In contrarium videtur, quod debeatur pro rata, d. l. ſi vno. §. item cum quidā. ſ. locati. Alibi videtur, qꝫ debeatur nihil, l. ſi vehenda. in prin. ſ. ad legē Rhod. de iactu. Dic aut predicta debentur ex contractu nominato, aut innominato. Primo caſu aut ex contractu bone fi-
b dei, aut ſtricti iuris. Si bone fidei, tunc diſtingue, [b] aut euenit caſus in perſona conducentis, hoc eſt, eius, qui debet operas, ⁊ ſalarium debetur pro rata, d. l. ſi vno. §. item cum quidam. ſm veram opinionem poſitam in prin. ⁊ in medio gl. vbi alie. omnes leges, que dicunt hoc, reprobata opinione gl. ibi poſite in fi. gl. quam opinio ponit etiam Azo. in ſumma C. locat. qꝛ eſt contra caſum d. §. item cum quidā. Si vero debentur ex cōtractu ſtricti iuris, tunc aduertendum eſt qualiter ſint verba concepta. Aut enim ſunt concepta conditionaliter hoc modo, ſi tale quid feceris, dabo tibi tantum, tunc quocunque modo contingat, qꝺ illud factum non poſſit impleri, ſtipulatio non committitur, tanquam deficiente conditione, ⁊ nihil debetur, d. l. ſi vehenda. in princ. ſ. ad legem Rhod. de iactu. Si vero non debentur conditionaliter, tunc talis ſtipulatio videtur ſuccedere in locū cōtractus locationis, ⁊ conductionis. l. v. §. conuentionales. ſ. de verb. obli. ⁊ ideo erit idem, quod in contractu locati, ⁊ conducti, vt ſ. proxi. dixi: ⁊ no. in d. l. ſi vehenda. in prunc. Si vero predicta debenur ex contractu innominato, tunc aut quis vult repetere pecuniam, quam dedit, ideo quia penitet eum, cum in contractu innominato ſit locus penitentie: aut ideo qꝛ cauſa nō ſecuta, ⁊ factum non eſt impletum. Primo caſu poteſt pecuniam datam repetere, dum tamen ei, cui debebat operas, vel aliud factum facere, de indemnitate ſatiſfaciat, l. iij. §. Sed ſi Stichus. l. ſi pecuniam. in prin. ⁊ §. fi. ſ. de condi. ob cau. Secūdo caſu debemus diſtinguere eodem modo, quo dictum eſt ſ. in contractibus nominatis: qꝛ contractus innominati diiudicantur ſm naturam contractuum nominatorum, quibus aſſimilantur, l. j. §. ſi quis ſeruus. ſ. depoſi. ⁊ l. naturalis. de preſcrip. verb. per multos caſus illius legis. Facit ad predicta C. de condi. ob cauſā.
3 l. ſi militem. ⁊ l. pen ⁊ vlti. ¶ Secundo † quero, quando vnus debet pecuniam, ⁊ alius debet operas ex vltima voluntate, ⁊ caſu non poſſunt preſtari opere, an debeat conſequi pecuniam? Et aduerte ad iſta verba queſtionis quando non cōſtat, vel preſumitur relictum contemplatione eius, cui debentur opere, ⁊ eius fauore, ne intrem in materiam l. prime. C. de inſtit. ⁊ ſubſtit. ſub condit. fact. ⁊ ſupra de condi. ⁊ demon. l. illis libertis. ⁊ de annu. leg. l. annua. in princip. cum ſimilibus. dico ſic. Aut vna eſt preſtatio facienda, ⁊ tunc debetur totum, licet quis impediatur caſu preſtare, vt C. de leg. l. ab adminiſtratione. ⁊ ſupra de legatis ſecundo. l. peto. §. mater. Si vero ſunt faciende preſtationes annue, ⁊ tunc pro annuo, qui inceptus eſt, debetur integra pecunia pro alijs non. l. Seio. in princ. ſupra de annu. leg. l. qui concubinam. §. vxori. ſupra de lega. tertio. Et predicta ſunt vera ſiue caſus cōtingat in perſona eius, qui debet operas, ſiue in perſona eius, qui debet pecuniam, vt dictis legibus patet.

4 **Ex predictis** habes, † quod vltime volūtates differunt in duobus a cōtractib. Primo, qꝛ ſi in contractib. euenit caſus in perſona eius, qui debet operas, debetur ſalarium pro rata, d. l. ſi vno. §. item cum quidam. hic debetur totum, vel pro vno anno iam incepto. Et eſt ratio, fauor vltime voluntatis, in quibus fit latior interpretatio quam in contractib. d. l. de teſtamentis. j. de reg. iur. Et ideo ex quo dies talis legati ceſſit, debetur totum. Item habes quod quando caſus contingi in perſona eius, cui debentur opere, qꝺ pro annis ſequentibus nihil debentur, vt dicta l. Seio. in prin. de annu. lega. Sed in contractibus debetur totum, vt dictum eſt, ⁊ in hoc eſt deterior conditio eius, cui eſt relictū, quam eius cui eſt promiſſum. Ratio, quia in contractibus facta promiſſione ſtatim debetur, licet exigi non poſſit: in vltimis voluntatib. non debetur, nec cedit dies, niſi in principio cuiuſlibet anni. l. ſenatus. in fine, ſupra de donation. cauſa mortis. ⁊ l. in annos ſingulos. de annu. leg. ⁊ in legatis fit plenior interpretatio, quā in contractibus, poſtquam dies ceſſit. l. receptum. in fin. ⁊ quod ibi notatur, ſupra commu. predio. ⁊ quod dixi vobis in l. vſuſ-
5 fructus ſine. ſupra, de ſtipulatione ſeruorum. Tertio † caſu quando ex diſpoſitione legis vnus debet operas, alius mercedem, ſi impeditur caſu, an debeatur merces? in hoc vidētur leges variare. Quidā dicunt, quod debetur pro rata temporis, quo ſeruiuit. C. de erogat. milit. anno. l. his ſcholaribus. ⁊ lege penultima, in fin. Quidam dicunt, quod debentur pro illo anno tantum, quo officium incepit, l. poſt duos. C. de aduo. diuerſ. iudi. Quidam dicunt, quod ſalarium debetur pro toto tempore, non facta diſtinctione annorum, vt C. de domeſti. ⁊ protec. lege vltima. ⁊ de proxim. ſacrorum ſcrin. l. ſi quis in ſacris. ⁊ de primipil. l. prima. ⁊ de agenti. in rebus. lege, matriculam. ⁊ hic, ⁊

bic,⁊ l.legatus.in fi.ſ.de legationib. In omnib. iſtis caſib. di-
cuntur deberi ſalaria ex diſpoſitione legis: qꝛ eligebatur quis
ad aliquod officium,⁊ ſtatim facta electione debebat per legeʒ
habere certum ſalarium,vt videtis,⁊ hodie ſtatuta etiam ſunt ſi
milia per ciuitates Italie. Pꝛo harum legum concoꝛdan.de-
betis ſcire,quod quidam quandoqꝫ eliguntur ad aliqua officia
habentia pꝛincipaliter laboꝛem:vt iſti ſtipendiarij.Quandoqꝫ
ad aliquod officium.quod reſpicit ⁊ laboꝛem,⁊ pꝛobitatem ſciē
tie,vel intellectus,vt officium aduocationis,vel aſſeſſoꝛis, ⁊ le-
gationis,⁊ doctoꝛatus.Quandoqꝫ ad aliquod officium, qđ re-
ſpicit vtrunqꝫ,vt qñ aliquis pꝛeeſt alicui legioni militū: qꝛ pp
laboꝛem ⁊ animi diſcretionem pꝛeponitur ad illud.Qñqꝫ eligi
tur ad aliquod officium habens dignitateʒ pꝛincipaliter, vt ad
iſta officia magna,vt quod ſit pꝛefectus,vel domeſticus pꝛinci
6 pis,vel pꝛeſes. Pꝛimo † caſu non deberet habere ſtipendium
ſuum,niſi pꝛo rata tpis quo ſeruiuit,d.l.pe.in fi.de ero.mili.an
no.⁊ C.de re mili.l.j.⁊ qđ no.ſ.de re mili.l.deſertoꝛeʒ.§.is qui
ad hoſteʒ in vltima gl. Nõ,qꝛ illud,quod ſibi datur,eſt quedam
remuneratio laboꝛis,ſicut in eo,qui alterius operas conducit,
7 merito iudicamus ſicut in contractu.Secundo † caſu, ſi quidē
erat vna pꝛeſtatio facienda,⁊ totum ſalarium debet habere, vt
hic,⁊ l.legatus.§.j.ſ.de legationib. Si vero erat facienda pꝛe
ſtatio annua tunc dʒ habere pꝛo eo anno,quo incepit tantum,vt
l.poſt duos.C.de aduo.diuer.iud. Ratio,qꝛ iſtud non eſt mere
beneficium,ſed eſt partim remuneratio beneficij,partim pp la-
boꝛem,l.j.C.de annon.ciui.lib.x.⁊ ideo non fit pleniſſima inter
pꝛetatio ſicut in beneficijs,nec fit ſtricta,ſicut in contractibus:
ſed fit plenioꝛ ſicut pꝛedic um eſt in vltimis voluntatib. qꝛ vi-
8 detis eadem membꝛa eſſe vbiqꝫ.Tertio † caſu dic ſic,Quando
que illud,quod datur in pꝛemium pꝛudentie,⁊ remunerationis
laboꝛis:non poteſt ſeparari,⁊ tunc debetur totū,ſm diſtinctio-
nem pꝛecedentem,vt dixi in doctoꝛe,⁊ aduocato,⁊ ſimilib.ſi ve
ro poteſt ſeparari,exemplum,Conneſtabilis vnius bāderie ha
bet ſtipendium duplicatum: vnum ſimpluʒ: quia miles.aliud
pꝛopter pꝛudentiam: quia Conneſtabilis: iſto caſu quod de-
betur vt ſtipendiario,puto quod dabitur pꝛo rata tempoꝛis:
ſed quod debetur pꝛopter pꝛudentiam,dabitur pꝛo toto tem-
poꝛe,ſecundum pꝛecedentem diſtinctionē. Caſus eſt C.de ero.
9 mili.anno.l.bis ſcholaribus.Quarto † caſu debetur ſalariū,[c]
c ⁊ pꝛo toto futuro tempoꝛe,nulla habita diſtinctione, vtrum ſit
ſalarium annuum,vel non,l.ſi quis in ſacris.C.de pꝛoxim. ſa-
cro.ſcrin.⁊ de agen.in re.l.matriculam.⁊ de pꝛimipi.l.j.lib.xij.
In caſu etiam debetur heredi ſalarium vnius anni, pluſquam
deberetur defunctoꝛ:vt C.de dom.⁊ pꝛotec.l.fin.libꝛo duodeci-
mo. Ratio: quia cum iſtud debetur pꝛopꝛie pꝛopter dignitatē,
dicitur mere beneficium,⁊ ideo fit pleniſſima interpꝛetatio, vt
totum debeatur,l.vltima.ſupꝛa de conſtitution.pꝛinci. ⁊ quod
ibi nota.

10 **Ex pꝛedictis** † apparet ſoluta qđ gloſſe.quid in
poteſtate moꝛtuoꝛ: Reſpondeo,cuʒ
Poteſtates remaneant hodie loco maioꝛum iudicum, vt not.
C.de ſent.ex bꝛeuic.reci.l.ij.in fi.dico quod debetur ſalariuʒ to
tius tempoꝛis,non diſtincto vtrum eſſet electio,vel ſolutio men
ſtrua,vel annua,vel quomodo.Item eſt ſoluta queſtio de Do-
ctoꝛe,vel aſſeſſoꝛe,vt diſtinguamus ſicut ſupꝛa dictum eſt in
11 aduocato. ¶ Quarto † quero,quando vnus debet pecuniam,
⁊ alius operas ex contractu,qui ſuccedit in locuʒ diſpoſitionis
legalis. Exemplum pꝛomittitur ſalarium aduocato per ſtipu-
lationem,vel pꝛomittitur doctoꝛi ſalarium , vel Poteſtatem:
Certe illud ſuccedit in locum ſalarij quod debebatur ex diſpo-
ſitione legali,l.foꝛi.⁊ ibi no.C.de aduo.diuer.iud.merito iudi-
camus idem,quod qñ debetur ex legis diſpoſitione,d.l.foꝛi. ⁊
l.ſi ſtipulatus.verſ.verum ſi emptoꝛ.de vſur.⁊ de leg.j.l.ſi lega
ti ſerui.nomine.⁊ l.j.§.ſi quis ſub conditione.ſ.vt leg.no.caue.
12 ⁊ de dam.infe.l.damni infecti.⁊ ſ.de noua.aliam. ¶ † Vlteri⁹
d quero,[d] quid ſi aduocatus eſt moꝛtuus antequam aliquid fece-
rit: Dicit glo.quod idem,quia debet habere totum ſalarium.
Alia opin.eſt in glo.que diſtinguit,vt ſi quidem aduocatus eſt
conductus ab actoꝛe,diſtinguatur,an actoꝛ fuerit in moꝛa pꝛo
cedendi,⁊ obtinet quod hic dicitur:alias de equitate reddi. In
reo indiſtincte dicunt reddi,ſi nihil erat factum, vt ſupꝛa de cō
di.ob cau.l.ſi pecuniam. Et quod hic dicitur,per ipſum nō ſte
terat,ſubaudiunt,ſcilicet per clientulum. Iſtoꝛum opi. tenebat
quidam doctoꝛ Altramon.qui vocatus eſt Bertrandus de mō
te Fauentino,qui fuit concurrens d.Guli.de Cu.⁊ deceſſit tē-
poꝛe moꝛtalitatis.⁊ allegabat pꝛo hoc tex.C.de aduoc.diuerſ.
iudic.l.poſt duos.ibi,ex quo hoc idem officium peragere cepe
rit. Ego teneo opi.gl. Nec obſtat d.l.ſi pecuniam. quam gloſſ.
allegat in contrarium:quia ibi loquitur in contractibus inno-
minatis, in quibus eſt locus penitentię: hic quando debetur
pecunia ex diſpoſitione legali,vel ex cōtractu.vt dixi, ita quod
penitentie nō eſt locus:vt dicam j.pꝛoxi.queſt. Non obſtat d.l.
poſt duos.qꝛ debetis ſcire quod aduocatus cōducitur quādo-
que reſpectu vnius cauſe nō limitate certo tēpoꝛe, ⁊ tunc illius
debiti ſtatim dies cedit,vt hic.Quandoque cōducitur ad annū
ſub certa annua mercede,non reſpectu alicuius certe cauſe,ſed
reſpectu eius,qđ in illo anno cōcurrit,⁊ tūc dies huius obliga
tionis,vel huius iuris nō cedit,niſi annus ſit inceptus. vt l.con
13 traria. ¶ Quero,† quid ſi ſtat p electū:⁊ quid dices de aliquo,
e qui eſt electus Poteſtas,⁊ antequaʒ incipiat officiū, moꝛitur [e],
an debebit habere ſalariuʒ: tex.in aut.de admi.§.j.videtur vel
le,quod ſalarium non debeatur,niſi poſtquam ingreſſus eſt pꝛo
uinciam,que ſibi regenda committitur.Itē omnes leges,quas
allegaui ſ.que dicunt,quod iſti officiales debent habere totuʒ
ſalarium,loquunt̄ in officiali,qui iam geſſerat. Gl. iſta videtur
velle contrariuʒ.Quid dicemus: Certe in iſtis Poteſtatibus,
⁊ capitaneis,qui hodie aſſumuntur,qui tenent locum in iudicie
maioꝛum,vt dixi,eſt dōm,quod a die electionis ſibi pꝛeſentate
dignitatem conſequuntur,vt no.C.de epi.⁊ cle.auth.ſʒ epiſco-
palis dignitas.⁊ C.de ꝯſu.l.fi.lib.x.⁊ in auth.de admi.§.j.⁊ no.
Inſti.qui.mo.ius pa.po.ſol.§.ſi filius. ⁊ ideo ſtatim cedit dies
huius obligationis,⁊ totum ſalarium debebitur,p iſtam gl.⁊ p
ea que ſ.dixi.Non ob. text.in d.auth.de admi.§.j.fateoꝛ,quod
non debet habere ſalarium,niſi poſtquam ingreſſus eſt pꝛou in
ciam,ita poſtquam eſt moꝛtuus,non debet habere ſalariuʒ,niſi
pꝛo eo tempoꝛe quo debebat in pꝛouincia moꝛari. Sʒ quid di
ces,ſi tempus non erat limitatum,quo debebat ſtare in pꝛouin
cia,vt quia arbitrio ſuperioꝛis,pꝛo quanto tempoꝛe ſalarium
percipiet: Puto,quod pꝛo pꝛimo anno tantum , ſicut dicimus
in annuis legatis. Nec enim poſſumus dicere quod pꝛo toto tē
poꝛe debeatur,cum tempus non ſit limitatum,l.cum ſine pꝛefi-
14 nitione.in pꝛin.ſ.quando di.le.ced. ¶ Sed quero,⁊ † redeo ad
gl.quid ſi ſtetit per clientulum: Dicit gl.quod aduocatus non
reddit ſalarium.l.qui operas.§.aduocati.ſupꝛa locati. Ideʒ ſi
f ſtet per caſum foꝛtuituʒ ex pſona clientuli.⁊ ideo puto [f] in Po
15 teſtate,aſſeſſoꝛe,⁊ doctoꝛe,⁊ ſimilib.vt dixi. ¶ Sed iuxta † hoc
g quero,Aliquis ē eſt electus Poteſtas huius ciuitatis, poſt ac
ceptum officium antequam vadat,ciuitas mutat ſtatū,⁊ ibi in-
ſurgit quidam tyrannus,vel aliqua ſecta,ita ꝙ exercitiū iuſti-
tie nō remanet liberū Poteſtati,an debeat habere ſalariū: Re
ſpon.ſic integrum.videt eñ ſtare per ipſam ciuitatē, vel per ca
ſum foꝛtuitum in ipſa ciuitate contingentem , vt ſ.dictum eſt.
Iuſte enim timet,qui non vult accedere ſub ipſo tyranno,vt ſ.
ex qui.cau.in poſ.eatur.l.Fulcinius.§.quid ſit latitare. Iteʒ ſe
cundum moꝛes noſtre ciuitatis turpe ⁊ verecundum eſt acce-
dere ad illū locū,vbi quis non poſſit iuſtitiam libere exercere:
ideo videtur non poſſe accedere, cū honeſte nō poſſit,l.filius.ſ.
de condi.inſtitu.⁊ l.conditiones.eo.titu. Et eadem ratione di-
co,quod ſi durante officio inſurgit tyrannus in ciuitate,vel ali-
qua ſecta,vel aliquid fit,ex quo non poteſt remanere ſine vere-
cundia , quod poteſt reuerti , ⁊ debet habere totum ſalarium.
Ita fuit obſeruatum Bononie in perſona domini Iacobi de
Gabꝛielibus,quando venit legatus. Et idem etiam fuit obſer-
uatū Piſis. Iſtud an poſſit remanere ſine verecundia, vel nō,
debet intelligi ſecundum moꝛes ciuitatis noſtre,l.item apud.
§.conuitium.ſupꝛa de iniur. Vnde illud, quod reputaretur ve
recundum apud bonos ⁊ graues homines,illud deberet time-
ri. Iſta enim cauſa eſt omittere aliquid facere pꝛopter ſuam ve
16 recundiam,l.Quintus.ſupꝛa manda. ¶ Vlterius † quero.quo
h tempoꝛe [h] debeat ſolui ſalarium. Gl.hic dicit,qđ eſt argumen
tum hic,quo debeat ſolui in pꝛincipio, vt C.de iudi.l.pꝛoperā
dum.§.illo pꝛoculdubio.verſi.honoꝛarijs.⁊ de condi.ob cau.l.
fi.⁊ ſupꝛa,loca.l.qui operas.§.j.⁊ ſ.ea.l.§.pinde. Ita dicit gl.
contrarium videtur no.C.de pꝛimipi.l.j.lib.xij.gl.non firmat.
C.loca.l.ij. Bꝛeuiter dicam quod in locatione reruʒ teneas gl.
que eſt C.loca.l.edem. Sed in locatione operaruʒ debes aduer
tere,Qñqꝫ datur pecunia pꝛo ſumptibus magis quaʒ pꝛo mer
cede laboꝛis,vt pecunia,que datur legatis, vel quibuſdā alijs,
⁊ illa debet ſolui initio,l.legatus.§.pꝛimo , ſupꝛa de legationi-
bus.⁊ l.ſi vero non remunerandi.§.finali.ſupꝛa manda.⁊ C.de
de legationibus.l.ſecunda.libꝛo decimo. Quandoque debetur
pecunia pꝛo mercede.⁊ hic eſt aduertedum pꝛimo quid veriſi-
mile eſt. vt puta, ſi eſſet talis,qui non poſſet operas pꝛomiſſas
exhibere,niſi pecunia ſibi ſolueretur,tunc videtur tacite actum
quod in initio ſoluatur,vel in menſes ſingulos,vel ſi eſt appoſi-
tum aliquod pactum , per quod videtur actum , quod ſoluatur
in fine , l.opus quod auerſione. ſupꝛa locat.tunc inſpicimus
quod eſt veriſimilius,l.ſemper in ſtipulationibus.j.de regul.
iuris. Si vero iſta veriſimilitudo non apparet, tunc in obliga-
tionibus, que deſcendunt ex contractu, dico ſalarium deberi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

in fine tempoꝛis, licet dies cedat in initio, vt no. in d. l. edem. C.
loca. ⁊ dixi in l. ſi ſeruus cõis Meuij. §. ſi. de ſtipul. ſer. In his ve
ro que debentur de diſpoſitione legis, ſi quidem eſt vnũ tñ ſala
riũ conſtitutum, debetur initio, vt hic cũ ſimi. Si vero eſſet con
ſtitutũ ſalarium annuum, tunc deberetur initio cuiuſlibet anni
l. poſt duos. C. de aduo. diuer. iud. ⁊ d. l. j. C. de pꝛimipil. ¶ Iux
ta hoc quero, dixi ſ. quod aliquibus caſib. eſt diſtinguendum,
17 an ſit vna preſtatio aut annua, vel menſtrua: † aliquis eſt con
ductus ad legendum, vel aliquod officiũ ſub certa mercede pꝛe
ſtanda omni menſe, vel omni anno, vtrum ſi interim decedit, de
beat habere pꝛo illo menſe tñ, ſeu pꝛo illo anno totũ quod ſ. di
xi. Ad cuius euidentiam debes ſcire, quod opere ſunt aliq3 ali
cuius, que non limitantur tpe, ſed conducuntur reſpectu alicu
ius certi facti. Exemplum in aduocato, qui conducitur ad vnã
cãm. ⁊ in legato, qui mittitur pꝛo vna cã tantũ: qñq3 opere alicu
ius limitantur tempoꝛe tantũ, non reſpectu alicuius certi facti,
vt in aduocato fiſci, ⁊ in aduocato monaſterioꝛum, qui recipiũt
certam mercedẽ pꝛo qualibet cã occurrenti illo anno. Quedam
ſunt opere, que limitantur reſpectu certi facti limitati certo tẽ
i poꝛe. Exemplũ in doctoꝛe, qui eligitur pꝛo vno anno ad lectu
ram Codicis, vel Digeſtoꝛum: Nam conducitur reſpectu illius
lecture, tñ illa lectura non eſt limitata, vt fiat intra illũ annum.
Pꝛimo caſu non eſt dubium, q2 vna eſt obligatio pp vnũ factũ,
ad quod conducitur, ⁊ ideo licet preſtationes ſint faciende di
uerſis tempoꝛib. totum ſalarium d3 habere, vt hoc §. Secundo
caſu debes aduertere verba pꝛomiſſionis. Aut enim pꝛomittit
vnum ſalarium pꝛo toto tempoꝛe, ⁊ poſtea fit diſtributio ſolu
tionis per menſes, vel annos, tunc vna dicitur obligatio, ⁊ ſimi
liter deberetur pꝛo toto tpe. l. lecta eſt in adiutoꝛio. ſ. ſi cer. pe.
Si vero pꝛomiſſio ſit annua, vel menſtrua, tunc videntur tot obli
gationes, quot eſſent anni, vel menſes: in obligatione legali lo
quoꝛ, vel que ſuccedit in locum eius. d. l. poſt duos. C. de aduo.
diuer. iud. Tertio caſu in Doctoꝛe dico idem, quod reſpectu cu
iuſlibet facti nõ attento tpe dicatur vna obligatio, ⁊ vna condu
ctio. Item non attenta ſolutione, vnde licet debeat fieri ſolutio
ſingulis ſex menſib. tamẽ q2 hoc totum fit pꝛo lectura vnius li
bꝛi, vna eſt obligatio, ⁊ totum ſalarium debet habere, ſed pꝛo le
ctura Digeſtoꝛum erit obligatio, arg. huius §. facit. ſ. locat. l.
18 ea lege. §. locaui. ¶ † Ulterius querit gl. lz an debeant ſeruire
lz per ſubſtitutum Poteſtas, doctoꝛ, vel aduocatus, qui moriun
tur, vel aliter infirmantur? Gl. determinat qd non, q2 fuit electa
induſtria perſone, l. inter artifices. ſ. de ſol. Quidam Ultramõ
tani dicebant, quod imo debet ſeruire per ſubſtitutum. Illud
enim quod dicitur, quod eſt electa induſtria perſone, eſt in fauo
rem eligentium: vnde in eoꝛum leſionẽ retoꝛqueri non d3. Ego
dico, quod in iſtis officijs, ⁊ dignitatib. quandoq3 quis impeditur
pꝛopter dignitatem ſuperuenientem, ⁊ tũc tenetur ſeruire per
ſubſtitutum, l. nullus qui. in fi. ⁊ quod ibi no. C. de decu. lib. deci
mo. Qñq3 impeditur caſu, ⁊ tunc non tenetur dare ſubſtitutum,
ſecundum quod gl. tz hic, ⁊ pꝛobatur C. de agen. in re. l. matri
culam. in fi. ⁊ de pꝛoxi. ſacroꝛ. ſcri. l. fin. circa fi. Fallit in quibuſ
dam officijs, que ponuntur C. de pꝛepo. agẽ. in re. l. j. in fi. li. xij.
19 ¶ † Quero l quid ſi ſtetit per aduocatum, doctoꝛem, vel pote
l ſtatem, vel pꝛopter eius culpam, an debeat habere ſalarium to
tum? Certum eſt quod non debeat habere pꝛo futuro tempoꝛe,
l. diem functo. ⁊ quod ibi no. ſ. de offic. aſſeſ. Sed dubium eſt an
pꝛiuetur ſalario totius tempoꝛis, an ſolum tẽpoꝛis futuri, quo
per eum, ſeu per eius culpam ſtat? Rñ. quedam ſunt officia ita
indiuidua, quod aliquo omiſſo non releuat quod eſt factum, tũc
totum ſalarium reddit, vt C. de legationib. l. ij. lib. x. Si vero eſt
officium quod pꝛo ea parte tempoꝛis quo eſt pꝛeſtitum, pꝛebet
ad vtilitatem ſui. vt in officio aduocati, Poteſtatis. aſſeſſoꝛis,
⁊ tunc d3 habere pꝛo pꝛeterito tempoꝛe, ſed pꝛo futuro tpe te
netur alteri parti ad intereſſe. Unde ſi partis non intereſſet, ad
nihil teneretur, l. ſi fundus. ver. ſimiliter. ſ. loc. dixi i l. Meuia.
in pꝛin. ſ. de annu. leg. ⁊ ibi vide.

ADDITIONES.

a Roma. ¶ Aſſumo ergo. Uide do. Abb. in c. q2 iudicante. de
reſcri. pꝛo eo quod hic dicit Bar.

b Alex. Roſ. ¶ Pꝛimo caſu. Aduerte Bart. coꝛruptum hic eſſe
ibi. ſi bone fidei. Quare dic perfecte ex ſcripto exemplari, ſi bo
ne fidei, tunc diſtinguit, aut euenit caſus in perſona conducen
tis, ⁊ debetur integrum ſalarium, aut in perſona eius, qui debet
operas ⁊ debetur ſalarium pꝛo rata, ⁊c.

c Alex. ¶ Debetur totum ſalarium. De hac materia, an debea
tur ſalariu3 pꝛo toto tempoꝛe, an pꝛo rata tempoꝛis, quo quis
laboꝛauit, vide Bal. in l. edem. C. loca. ⁊ l. j. C. de ſuffrag.

d Alex. ¶ Ulterius quero. Si aduocatus eſt moꝛtuus antequa3
quid fiat, an debeat habere ſalarium, ⁊ quid ſi eſt infirmus, vide
per Gui. de Suſa. in l. poſt duos. C. de aduo. diuer. iudi.

e Alex. ¶ Moꝛitur. Adde Bar. in l. diem functo. ſ. de offi. aſſe
Contrarium tenet Bal. in c. j. quis dicatur dux, vel Marchio.
⁊ ibi, quid de Poteſtate, qui moꝛtuus eſt in itinere ante ingreſ
ſum. ⁊ ibi tenet, quod nihil d3 habere: q2 commoda officij poſt
adminiſtrationem incipiunt deberi, l. ij. C. de pꝛimipi. libꝛ. xij.
Ad hoc vide quod optime not. Barto. in l. abſenti. ſupꝛa de do
nation. per Pau. de Lea. in capi. potuit. in vltima columna, de
locato.

f Alex. ¶ Et idem puto. No. quod licet partes concoꝛdent inter
ſe, tamen iudex d3 habere ſalarium. quod no. vide tamen Bal.
poſt glo. in l. vnica. C. de ſuffr. in v. q. ⁊ in l. fin. ſecundu3 ſumma
rium Bald. ⁊ ibi glo. C. de condi. ob cauſ. ⁊ Ioan. And. in reg.
contractus. in mercu.

g Alex. ¶ Quero, aliquis. Et vide Sal. in l. j. ad fi. C. de vſuf.

h Alex. ¶ Quo tempoꝛe. Uide glo. ⁊ Bal. in l. vnica. C. de ſuff. ⁊
vide gl. in l. Archiatri. C. d pꝛofeſ. ⁊ medi. lib. x. que dicit, quod
ſalarium non d3 ſolui aduocato, donec lis pendet. De locatiõe
operarum, vide Barto. ⁊ docto. in l. ij. C. loca. ⁊ gl. in d. l. vnica.
C. de ſuff. Spec. in tit. de ſala. §. nunc pꝛo. in fi. ⁊ §. ſequitur. ver.
ſi quando. ⁊ per doct. in c. pꝛopter. de loc.

i Alex. ¶ In doctoꝛe. De doctoꝛe qui eligitur vno anno, vide
Bal. in l. j. C. de leg. ⁊ in l. edem. C. loca.

lz Alex. ¶ Querit gl. Utrum Poteſtas, vel aduocatus poſſit ſer
uire per ſubſtitutum, vide Barto. in l. nemo eſt qui neſciat. de
duob. reis. Bal. in l. parabolani. C. de epiſ. ⁊ cle.

l Alex. ¶ Quero, quid. Adde Bar. in d. l. Meuia. in pꝛin. d ann.
lega. ⁊ in l. diem functo. ſ. de offic. aſſeſſ. ⁊ Bal. in l. j. C. de ſuffr.
Sed quid ſi doctoꝛ legens, vel poteſtas pꝛiuatur abſq3 cã: di
cit Bal. in l. pecuniam. C. de condic. ob cau. quod d3 habere ſa
larium. Quid in doctoꝛe ſe abſentante, dicit Bald. in auth. ha
bita. C. ne fil. pꝛo patre. quod ſi cum licentia ſuperioꝛis receſſit,
debet habere ſalariu3. Quid in famulo ⁊ doctoꝛe, an debeat ha
bere aliquid de ſalario: Bal. in l. ij. C. locati. ⁊ no. per gl. ⁊ Bar.
in l. ſi vno. §. item cum quidam. ſ. loca. ⁊ vide Bal. in l. edẽ. ver.
ſed pone famulus meus. C. locati.

§. Adnutritia. Uides quod iudex, cuius officiũ
extraoꝛdinarium imploꝛatur, co
gnoſcit de mutuis petitionib. ⁊ ſic coꝛam eo eſt locus reconuen
tioni. Et ſic videtur contra determinationem Pet. quã refert
Cyn. in auth. ⁊ conſequenter. in viij. q. C. de ſent. Sed ſuſtinen
do opin. Pet. tanquam veram, reſpondeo ſic, Qñq3 iudicis offi
cium imploꝛatur extraoꝛdinarie, ſi quidẽ cauſa eſſet magne quã
a titatis, deberet dari libellus,[a] ⁊ lis conteſtari, ⁊ oꝛdinarie pꝛo
cedi, vt extra de offic. iud. c. iudicis officium. tunc merito eſt lo
cus reconuentioni: q2 vtraq3 cauſa oꝛdinarie tractatur. Si ve
ro impetraretur pꝛo modica quantitate, tunc oꝛdo iudiciarius
non obſeruaretur, vt in auth. niſi bꝛeuioꝛes. C. de ſentẽ. ex bꝛe
uic. reci. illo caſu poſſet admitti reconuentio de alia cauſa ſimi
li, que eodem modo ſummariam cognitionem requireret, ⁊ hoc
etiam modo poteſt loqui hec lex. Sed ſi quis vellet reconueni
re de alia cauſa, que requireret oꝛdinariam cognitionem, non
poſſet per modum reconuentionis, quia cum eius natura ſit. qd
vtraq3 cã eadem ſententia terminetur, l. j. in fi. ſupꝛa, que ſenten
tia ſine appellatione reſcind. ⁊ no. in l. qui pꝛioꝛ. ſupꝛa de iudi.
non poſſet fieri, ſi vna cauſa eſt ſummaria, alia oꝛdinaria. Et ita
loquitur opinio Petri.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Dari libellus. Quando iudicis officium imploꝛatur,
an offeratur libellus, ⁊ lis conteſtetur, ⁊ quando iudex pꝛocederet ex
officio an lis conteſtetur, vide Inno. ⁊ do. Anto. in c. quoniam fre
quenter. §. ſunt ⁊ alij. vt lite non conteſtata. ⁊ ad Bar. hic, adde
eum in l. creditoꝛes. in vltim. q. cum concoꝛd. C. de pigno. dicit
tamen Inn. in c. dudum. de elec. qd qñcunq3 oꝛitur officium iu
dicis. vel actio reſcripto, ipſum reſcriptum pꝛoductum coꝛam
iudice petitum executioni mandari, habetur loco libelli. facit
quod dixi in l. j. §. libelli. ſ. de appellat. ad Bart. hic, vide eũ in
l. ab hoſtib. §. ſed qd ſimpliciter. ex qui. cau. ma. ⁊ Bal. in auth.
qui ſemel. in verſi. quero qualiter actoꝛ. C. quomodo ⁊ qñ iud.
vbi dicit, quod quando imploꝛatur officiũ iudicis, non requiritur
litis conteſtatio, auth. ſi omnes. C. ſi vt ſe ab hered. abſti. illud
autem intelligitur quando pars eſt abſens.

LEX II.

DE vſu. Iſta eſt ſing. lex, ⁊ eam legit Roſ. in li
bellis in tit. de offic. iud. quod datur in
quatuoꝛ caſib. qui ponuntur in l. de vſu. Pꝛimus ca
ſus eſt, de vſu aque, quomodo competit hic iudicis
officium extraoꝛdinarium, cum habeat locum actio oꝛdinaria,
ſcilicet negatoꝛia ⁊ confeſſoꝛia. Reſpon. iſtud officium extraoꝛ
dinarium eſt introductum cã adiuuandi auxilium oꝛdinarium,
⁊ id cum eo cõcurrit. Poteſt etiam intelligi, ⁊ ſic etiã intelligit
Roſ.

Roſr. quod hic loquatur, quando vſus aque non competit iure
ſeruitutis, quia tunc competet. qꝛ ceſſat negatoꝛia ⁊ confeſſoꝛia
⁊ hoc puto verum. Et de hoc habes caſum ſecunduꝫ veram le
ctu. ſ. de dona. l. Aquilius, in fi. ⁊ ibi gl. Ubicunqꝫ enim quis ha
bet vſum alicuius ſeruitutis, non ius ſeruitutis, ſubuenitur ſi-
a bi [a] per officium iudicis, ſi impediatur, vt hic, ⁊ ibi, quod tene
menti. ¶ Sequitur in tex. de riuis nouis inciuiliter inſtitutis.
Certe hic videtur etiam poſſe competere negatoꝛia ⁊ confeſſo
ria, ⁊ ideo cum eis concurrit officium iudicis introductum cã
adiuuandi officium oꝛdinarium. Poteſt etiam intelligi, quan-
do iſtud officium ſit neceſſariuꝫ, qñ riuus nouiter inſtitutus ali
cui nocet non habenti ibi pꝛedium: ſed ſi alias ei noceat, tũc nõ
hꝫ confeſſoꝛiam, vel negatoꝛiam: ideo ad iſtud iudicis officium
recurritur, quod tene menti. facit ad hoc ſ. de via publ. l. vltim.
¶ Tertius caſus eſt de equis alienis a ſciente poſſeſſis, fetuqꝫ
earum. Certe etiam hic videtur, quod competat rei vendicatio
ſiue publiciana, ⁊ officium iſtud ſit introductum cã adiuuandi
illas actiones. Uel dic, quod hic iſtud officiũ iudicis eſt neceſſa
rium, qꝛ ille qui imploꝛat, non poteſt pꝛobare de dominio, nec
de quaſi dominio, ſed de poſſeſſione tantum. vt no. C. de fur. l. in
ciuilem, ⁊ l. manifeſtiſſimi. §. ſed in ſecundam. eo. tit. Dixi in l.
rem que nobis. ſ. de acqui. poſſ. ⁊ hic videtur eſſe caſus, quod te
ne menti: ⁊ additur de fetu ipſarum equarum, que nunquã fue-
runt poſſeſſe: quod etiam tene menti. ¶ Quartus caſus eſt de
damno dato in pꝛedio, ⁊c. gl. ponit exemplum huius, quando
ponitur exercitus in aliquo loco, ⁊ tota gens ponitur in pꝛedio
meo, cum deberet diſtribui per plura pꝛedia, vel quando fit ba
ſtiludium extra ciuitatem, ⁊ tota gens ponit ſe in pꝛedio vnius
cum deberet diuidi per plura pꝛedia, poteſt iudicis officium
imploꝛari. tene menti.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Subuenitur ſibi. Uide in Spe. de cau. poſſeſſio. ⁊ in
tit. de c. ſ. c. omnium iudic. §. j. verſi. item imploꝛatur loco.

LEX III.

a **MEdicus.** [a] Iſta eſt ſingularis lex. ¶ Not. hic
officium iudicis contra iſtum medi
cum. ⁊ de hoc habes per Roſ. in libello ſuper rub. de
offic. iudicis, quod datur contra medicum, in l. medi
cus. de varijs cog. Et aduerte quare ſit introductum iſtud offi
cium. hoc ideo, qꝛ actio quod metus cã, non habebat locum, cũ
hic non inferebatur metus moꝛtis, vel cruciatus coꝛpoꝛis: ſꝫ
putabatur, ⁊ eger pꝛomittens non pꝛomittebat metu queꝫ cre
deret ſibi illatum ab alio, ſed pꝛopter voluntatem euadendi.
Item officium iudicis, de quo loquitur l. j. §. que onerande. ſ.
qua. re. ac. non da. ideo non habet locum, quia eger non pmit-
tebat pꝛopter reuerentiam, quam haberet ad medicum, ſed p-
pter ſanitatem, quã ſperabat ab eo habere, ⁊ ſi fuit equum ſibi
ſubueniri ſpeciali pꝛiuilegio, per hanc legem. ¶ Secundo no.
quod iudex punit criminaliter, ⁊ iubet rem reſtitui, ⁊ ſic ſimul ⁊
ſemel cognoſcit criminaliter, ⁊ ciuiliter. quod dic vt dixi in l. in
terdum §. qui furem. ſ. de furtis.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Medicus. Uide Bal. in l. interpoſitas. C. de tranſac.
quando debeat ſolui ſalarium medico, vide in l. archiatri. ⁊ ibi
Bart. C. de pꝛofeſ. ⁊ med. lib. x.

LEX V.

COgnitionum. Hanc legem pꝛoſeque
re vt in glo.

LEX VI.

1 ¶ Iudex qualiter teneatur qui noluit pꝛobationes recipere,
vel noluit dare ſententiam, cum poſſet.

a **SI iudex.** [a] Facit ad hoc [b] Inſti. de ob. que ex
b quaſi del. naſc. in pꝛin. ⁊ ſ. de act. ⁊
oblig. l. ex maleficijs. §. ſi iudex. ⁊ l. filtas. ſ. de iudic.
Circa hanc legem pꝛimo quero, vtrum iſta pena ſit
mera pena, vel contineat intereſſe ex parte agentis? ¶ Secun
do quero, quid ſi a ſententia iniqua pars potuit appellare, ⁊ nõ
appellauit. Item quid ſi appellauit, ⁊ ſuccubuit. Item quid ſi
appellauit, ⁊ obtinuit. ⁊ appellatio pendet tpe ſyndicatus. Itẽ
c quid [c] ſi ſñia eſt ipſo iure nulla. Iſtas qõnes examina, vt in qõ
ne illa, quam diſputaui, que inci. iudex per imperitiam iudica-
uit, ſꝫ iſtam vlt. qõnem, qñ ſñia eſt ipſo iure nulla, gl. ponat hic.
d ¶ Item quero, [d] vtrum † iſta lex hẽat locum, ſiue in iudice de
1 legato, ſiue oꝛdinario, ſiue cõpꝛomiſſario? Glo. dicit qꝺ ſic. l. ſi
e quis in cõſcribendo. C. de pac. Sed qd [e] in arbitratoꝛe? Certe
non repio lege cautum. Finaliter in quadã qõne dixi ſic, arbitra
toꝛ eſt quodãmõ quidã pꝛoxeneta, adhibitus ad componendas
partes l. Põponius ſcribit. ſi de meis. §. recepiſſe. ſ. de arbi. ⁊
iõ ſicut pxeneta teneť de dolo, ⁊ lata culpa tñ, vt ſ. tit. j. l. ij. in fi.
ita eodẽ mõ arbitratoꝛ tenebiť de dolo, ⁊ lata culpa. Eſt autem
lata culpa errare in iure, l. late. ſ. de verb. ſig. ⁊ no. ſ. de his qui
2 not. infa. l. liberoꝛum. §. notant. ¶ Quero, † quid ſi iudex noluit
f recipere [f] tuas pꝛobationes. vel noluit ſñiam, cũ poſſet, vel alia
q̃ de iure petebas ab eo noluit explicare: gl. vř dicere, ꝙ teneť
actione in factũ, de qua loquiť iſta lex. Ita no. in l. argentarius.
§. fi. ſ. de eden. Sed ego puto, ꝙ ꝯ iudicẽ negligenteꝫ expedire
id, qꝺ ab eo poſtulatũ, i quibuſdã caſib. ſũt pdite actiones ſpã-
les, vt puta ſi noluit dare tutoꝛem, hꝫ locũ actio in factũ ex edi-
cto de magiſtratib. conueniendis. Item ꝯ pꝛetoꝛem negligen-
tem facere ea, que ſibi incumbunt in cautione dãni infecti. Itẽ
pꝛouidetur ꝯ iudicem in alio caſu, in l. mancipia. C. de ſer. fugi.
Item contra iudicem negligentem recipere teſtes pꝛouidetur
condictione ex l. ſi qñ. C. de teſti. Alias aũt regulariter puto ꝙ
iudex negligens facere alteri iuſtitiã, teneať actione in factũ ad
intereſſe, non per hanc legẽ, ⁊ ſimiles, ſed per tit. in auth. vt diff.
iudic. in quo imponitur iudici negligenti pena criminalis. Et
regula eſt, quod vbicunqꝫ quis poteſt accuſare criminaliter, ex
eodem facto datur actio ciuilis ad intereſſe, l. qui nomine. ſ. de
fal. ⁊ ſ. pꝛo ſocio. l. nec quicquam. Sed nũqd conſultoꝛ facit litẽ
ſuam? Dic, vt dixi de actioni. ⁊ obli. l. ex maleficijs. §. ſi iudex.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Si iudex. Adde qꝺ not. Bal. in c. j. §. iudices. de pact.
iur. firmã. qui querit, quid eſt dicere, qꝺ qñ iudex iudicat per im
peritiam, tenetur quantum bono viro equuꝫ videbitur: ⁊ rñdet
ſm gl. hic, ꝙ non tenetur inſolidum, ſed quantum facere põt: q
voluit foꝛte allegare gl. in l. ſi filius. in pꝛin. ſ. de iud. Et ſubdit,
quid ſi iudicauit per imperitiam de iuriſdictione vnius pꝛinci
patus, nunquid ſoluet ſibi impoſſibile, arg. ſ. de ſtatulibe. l. cum
heres. Certe non, arg. ſ. de iud. l. ſi filius. Sed contra hoc facit
l. iiij. §. in eum. de dam. infec. ſed ibi eſt lata culpa, iuri ſcripto
non parere, imo eſt dolus pꝛeſumptus. l. ij. qꝺ quiſqꝫ iur. cum
dẽat ſcire iura. C. qui ⁊ aduer. quos l. j. ⁊ ſi eſt imperitꝰ legũ, vt
accidit in quibuſdam locis, dꝫ iuxta periti conſiliũ foꝛmare ſen
tentiam, ſm Inn. in c. ſi pꝛo debilitate. de offic. deleg. facit C. de
igne. ma. l. ſi auia. ⁊ ſ. de aſſeſſoꝛ. l. j. tenetur ad intereſſe damni,
non lucri, nec ad extrinſecũ intereſſe. vel dic, vt verbũ ſonat, ſ. de
coll. bono. l. qui filiuꝫ. §. ſtipulatio. Itẽ interdũ põt videri equũ
vt nõ puniať, vt no. Inſti. de in obli. que ex quaſi malefi. in pꝛin.
⁊ foꝛte non punitur iudex de leuiſſima culpa, ſicut nec arbiter.
C. de pac. l. ſi quis in conſcribendo. nec tabellio. vt C. de magi.
conue. l. fi. Nec tutoꝛ. C. de neg. geſt. l. fi. qꝛ neceſſitas officij ex-
cuſat, l. quicquid. C. arb. tut. Si autem iudex eſt in dolo, puniť
in intereſſe parti. ⁊ vltra, ſi iſtud iudici videbiť, ⁊ dt Jac. Bu. in
d. §. iudices. ꝙ iſtud vltra, intelligitur ciuiliter, ⁊ exponitur, vt
teneatur actione iniuriarum, arg. ſ. qui ſatiſ. cogan. l. ſi vero. §.
qui pꝛo rei. facit C. de excu. tut. l. ⁊ ſi ſeueriter. ⁊ ibi ſubdit Bal.
per illum tex. quod iudex qui in ſyndicatu non põt ſoluere con
dẽnationẽ, dꝫ puniri pena coꝛpoꝛali, lꝫ ſit de cõſuetudine quod
ponatur in carcerem, ſm eũ in rub. de pena iudi. Et ibi ſubdit,
nunquid iudex qui debuit condẽnare intra x. dies, ⁊ abſoluit, ⁊
pꝛeterea ſit condemnatus in ſyndicatu in x. ſi ſoluit, ſoluendo li
beret debitoꝛem, vel poſſit ab eo aliquid repetere. Reſpõdeo,
quod non. C. de ſer. fugi. l. mancipia. ⁊ hoc qñ iudex facit litem
ſuam ex iniqua ſñia: ſecus in exactoꝛe ſimplici, qui facit litem
ſuã ex negligentia mere exactionis. C. de exac. trib. l. miſſi opi-
natoꝛes. lib. x. Et an iudex facit litem ſuam, ſi ſequatur cõſiliuꝫ
ſapientis, dt Ang. in l. ſi filiusfamilias. ſ. de iudi. ꝙ ſic, niſi a ſta-
tuto coarctaretur ſequi conſilium. Et adde, quod iudex negli-
gens, criminaliter punitur, imo etiam poteſt pꝛiuari toto ſala-
rio ſuo, ſm Ang. in l. ſi vacantia. C. de bo. vacan. lib. x. Et adde,
quod iudex admittens inſtrumentum non tenens quantum, ad
pꝛobationem, facit litem ſuam, ſm Inno. in c. cum venerabilis.
de excep. ⁊ Bal. in l. fi. C. ſi cer. pet. Adde quod ille, qui pꝛeſtat
authoꝛitatẽ actui ciuili, ipſo iure teneatur ad intereſſe, ſm Bal.
in l. j. §. ſi pꝛeſes. de magi. conue. Et iudex accipiens non ido-
neum fideiuſſoꝛem tenetur ad intereſſe, auth. generaliter. ⁊ ibi
Bal. C. de epiſ. ⁊ cle. Et quid in iudice calumnioſe inquirente,
vide que dixi in l. j. ſ. ad Turpil. Et an iudex teneatur tantum
pꝛo illo articulo, in quo malefacit an pꝛo tota cauſa, vide Bal.
in l. ſi quis in conſcribendo C. de pac. Foꝛmaꝫ libelli in hac ma
teria vide per Bal. in l. pignus. C. de pign. act. ⁊ ibi de qua cul
pa tenetur magiſtratus, ⁊ quod non teneatur, niſi inquantũ face
re poſſit. Et ad foꝛmam adde Bal. in l. ij. in j. col. C. de ſentẽ. ex
bꝛeui. reci. ⁊ ibi etiam dicit, ꝙ iudex tenetur, ſi pꝛonunciauerit
per obꝛeptionẽ ſibi factã, puta p falſos teſtes. Et ſimiliter eãdẽ
foꝛmã vide per Bal. in l. ij. in pꝛin. C. de ſen. que ſine cer. quãti.
Et de iudice negligente, adde tex. ⁊ ibi Ang. in auth. vt in fine
quoquo ſuff. in §. volumus. Et de materia late per Mod. in c. ex-
communicamus. §. moneant. de heret. Et dũ communiter dř,

ꝙ iudex negligens tenetur ad intereſſe, vt dixi. ſ. fallit hoc, quã do ꝑ eod. negotio potuiſſent adiri plures iudices: q2 ſi primus aditus neglexerit facere iuſtitiã, nõ ꝓpterea facit litẽ ſuã, quaſi nõ cenſeatur dãnificare petentẽ, ex quo ad aliũ potuit habere re curſuʒ. Et hoc tenet no. Bar. in l. iij. §. ſi tam vicinũ. de dã. infe. Sed Ang. ibi contra, quia poſtꝙ ille iudex eſt aditus, corã alio nõ debet pars vexari. l. j. in fi. C. de aſſer. tol. ⁊ ei non eſt imputã dum, ſi ad aliũ non recurrit. Nec ob. tex. in d. §. ſi tam vicinũ: q2 ibi loquitur, quando officium magiſtratus ſilebat, nec poterat implorari propter ciuitatẽ preſidis, vel pretoris, ideo non põt dici negligẽs ipſe magiſtratus. ſecus qñ eſſent iudices, quorũ vnus poſſet adiri. Vel ſecũduʒ eum. dictum Bar. poſſet intelli gi, quando officiũ iudicis foret ordinatum ſolum in ſubſidium, ⁊ ob neceſſitatẽ alterius ſuperioris, qui poſtea de facili nõ poſ ſet adiri. Ita dicit ibi Ang. re vera text. non ꝓbat opin. Bart. tamen ad d. l. j. in fin. de aſſer. tol. poteſt dici, ꝙ ibi iudex aditus non erat negligens. Facit qđ dixi in l. ſi prius. de oper. no. nũt. ⁊ vide Imo. in d. §. ſi taʒ vicinũ. ⁊ in d. §. ſi prius. ⁊ ibi dixi poſt Bar. ⁊ ibi vide. ⁊ in l. nulli. C. de iudi. ⁊ adde ad materiã q dixi in l. j. in fi. prin. ſ. de appel.

¶ P. P. P. An iſta lex hẽat locũ in iudice abſoluente ab ob ſeruatione iudicij, vide Iaſ. in l. pen. in vlt. no. C. de pact.

b Alex. ¶ Facit ad hoc. Adde vnũ, an iudex qui ex volũtate, vel ex forma ſtatuti commiſit caſuʒ conſilio ſapientis, ⁊ iudicando ſecutus eſt tale conſilium iniquũ, an faciat litẽ ſuam, vide Bar. ⁊ poſt eum dominũ Alex. in l. ſi conuenerit. ſ. de re iud. ⁊ adde not. Bar. in l. j. §. ſi plures. in verſi. tertio quero. de exercit.

c Alex. ¶ Itẽ quid. Et vide de iſta materia in c. fi. de emp. ⁊ ven. ꝑ Imo. ⁊ per Bal. de materia huius l. in l. mancipia. C. de ſer. fugit. ⁊ ibi querit, quãdo ſit deponendus officialis ab officio.

d Alex. ¶ Item quero. Vide Imo. in d. l. diuus. ff. de re iudi.

e Alex. ¶ Sʒ quid. Vide Bal. in l. fi. C. de ꝺhen. emp. ⁊ in d. l. pe. in fin. C. de pac. ⁊ ibi Sali. ⁊ Imol. in d. l. diuus. in vlt. col. vide Bar. in l. fi. ſ. ad l. Cor. de fal. mo. dixe. ⁊ in l. j. C. de diſcuſ. lib. x. ⁊ in l. ij. ſ. de proxene. ⁊c.

f Alex. ¶ Quero. qđ. An iudex nolẽs admittere ꝓbationes, ⁊ no lens adminiſtrare iuſtitiã, ſʒ negligens in adminiſtrãda, teneat actione in factum, ⁊ ex quaſi maleficio, vide Bart. hic, ⁊ in d. l. j. C. quomodo ⁊ quãdo iud. ⁊ in l. iiij. §. in eum. ſ. de dam. infec. ⁊ ibi ꝑ illum tex. in caſu ſuo tenet, ꝙ detur actio in factum ad in tereſſe. Ang. in d. §. in eũ. ⁊ Bar. hic videtur concludere, ꝙ ſic, ex auth. vt diffe. iud. qđ intelligas, vt hic, in fi. per Bar. ⁊ Ang. in d. §. in eũ. non autem, ꝙ teneat ſecundum eos ex tit. de oblig. que ex malefi. Contrariũ tamen ſentit gl. in l. non quicquid. §. j. ⁊ ibi no. Bar. ſ. de iud. Et an iudex negligens facere iuſtitiã, te neatur, ⁊ incurrat penã c. cum eterni tribunal. de re iudi. in vj. vide ibi Io. and. ⁊ in c. dilecti. de priui. ⁊ ibi concludit quod nõ. Et ad predicta adde bonam gl. que habet in c. hoc etiã. ij. q. vj. vbi tex. videt velle, qđ iudex negligens ẽt facit litem ſuam. Et ibi etiã tangit de poteſtate, qui male iudicauit per imperitiam ſui aſſeſſoris: de quo in l. ex hoc edicto. ſ. qđ q̃ſq; iur. ⁊ cõcludit gl. qđ ſolus aſſeſſor tenet. ⁊ adde qđ dixi in d. l. ex hoc edicto. ⁊ ꝑ predicta videtur magis puniri negligens facere iuſtitiã, quam male iudicans, q2 negligẽs indiſtincte tenet parti ad intereſſe, ⁊ ſic ad verã eſtimationẽ litis. d. §. in eum. licet male iudicans ſi ꝑ imperitiã iudicauit. tenet in quãtũ iudici equũ videbit qđ mi nus vr̃, quã vera litis eſtimatio. ꝑ no. Inſti. de obl. que ex quaſi delic. ⁊ ꝑ l. ſi filius. ſ. de iud. Sed ſi dolo, tunc tenet ad verã eſti mationẽ, l. fi. C. de pena iudic. qui ma. iud. ⁊ tunc aut de alijs pe nis tenet de quib. ibi. Ratio huius potuit eſſe, q2 negligens fa cere iuſtitiam non vr̃ habere aliquam excuſationem: ſʒ ille qui male iudicat, ⁊ adminiſtrat, lʒ male, ſi facit per imperitiam, ma gis vr̃ tunc tolerandus: ſed ſi imperitia iudicantis fuit ſupina, dʒ videre, qđ tunc teneatur ad veram eſtimationem, vt no. gl. in d. tit. Inſti. de ob. que ex quaſi delic. ⁊ ſic eſt tunc idem, qđ in ne gligente. Secus qñ non fuit ſupina ignorantia, vt q2 errauit in lege difficili. vt ibi etiam no. glo. An autem contra iudicantem male per dolum poſſit iurari in litem, tetigit Ang. in d. §. in eũ. Sed tu recurre ad l. in actionib. ſ. de in litẽ iuran. ⁊ vide Imo. in d. §. in eum. vide tamen l. ſi quis in conſcribendo. in fin. cum ibi not. C. de pactis. ⁊ quod notat Barto. Baldus, Angelus in l. mancipia. C. de ſer. fugiti. ⁊ repetit dominus Pet. de Anch. in l. pen. circa fi. ſ. de appel. vide Bal. in l. ſi quando. C. de teſti. Et quid in iudice non expediente proceſſum iuxta triennium, ſi inſtantiam, dixi poſt Bar. in l. Seius ⁊ Augerius. ſ. ad leg. fal cidiam. ⁊ dicit in auth. ſcenicas non ſolum, ⁊c. ꝙ ita facit litẽ ſuã iudex negligendo, ſicut faciendo. vide quod dixi in l. queſitum. ſ. de re iud. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in l. mancipia. C. de ſeruis fugitiuis. ⁊ vide ad materiam l. primam. §. ſane. cum §. precedenti. ſ. de magiſtr. conue.

De proxenetis. Titu. xiiij.

LEX I.

PRoxenetica. No. quod proxeneta habet officiuʒ iudicis pro ſalario ſuo.

LEX II.

SI proxeneta. Not. qđ proxeneta tenet tm̃ de dolo, ⁊ lata culpa omnia ſequentia proſequere, vt in gl.

De cenſibus Titu. xv.

LEX III.

ETatem. a In fi. no. priuilegium perſonale ex tinguitur cum perſona, ſed priuile gium reale tranſit cũ re: vt hic. Habuiſtis in l. in om nibus. j. de reg. iur. ⁊ per Dy. in c. priuilegium perſo nale. extra de regu. iur. lib. vj.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Etatem. In materia huius leg. vide l. quicunqʒ. ⁊ ibi Cy. ⁊ Bal. C. de ſeruis fugitiuis.
¶ Poma. Adde etiam ad hanc legem Ludo. Ro. in conſi. ſuo lxxxvij. vtrum preſtantia debet reddi vt fuit ſoluta.

LEX IIII.

a FOrma. a No. qđ ad hoc vt fundus ſit certus dʒ poni locus, ⁊ duo cõfines. Dic de hoc vt dixi in l. libellorum. ſ. de accuſ.

ADDITIO.

a ¶ Forma. Vide Bar. in l. demonſtratio. ff. de condi. ⁊ demon. vide Bal. per iſtum text. in rub. C. de contrah. emp. in xxij. q. ꝙ res q̃ vendit in venditio dʒ confirmari, vel aliter demonſtrari.
1 ☞ Officialis ſuper cataſtro debet minuere libram quando res eſt a flumine exportata, vel exſiccata.
2 Gabella ſoluitur pro agro vbi eſt.
3 Agere cõtra forenſem pro fundo, qui eſt in hac ciuitate poſſuʒ actione reali, vel miſta, non mere perſonali.

1 §. Illam equitatem. No. quod officialis ſuper
a cataſtro a dʒ minuere li
b bram, ſi res eſt a flumine exportata: vel vinea b eſt exſiccata ſine
2 culpa poſſeſſoris. Secundo not. ꝙ † de agro dʒ ſolui gabella in loco vbi eſt. ¶ Contra hoc oppo. ꝙ forenſib. non poſſit imponi collecta. l. reſcripto. §. fi. ſ. de mune. ⁊ hon. Sol. Rog. intelligit ꝙ hic ciuitas habeat de hoc ſpeciale priuilegium, l. munerum. §. pe. ſ. de mu. ⁊ hon. Sed tu dic, qđ hic loquitur de cẽſu vel tri buto, quod eſt onus reale: ibi loquitur de collecta, que imponit
3 perſone ꝑ rebus. ¶ † Quero, an pro fundo, qui eſt in hac ciuita te poſſum hic conuenire forenſem? Rñdeo aut ago actione rea li, ⁊ poſſum, vt C. vbi in rem actio. l. j. ⁊ l. fi. Aut volo agere actio ne miſta, ⁊ idem. C. vbi de cri. agi. opor. l. j. ⁊ ij. Aut volo agere actione mere perſonali, ⁊ non poſſum, arg. ſ. ad munici. l. liber tus. §. ſola. ⁊ hoc notanter hic dicit glo.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Cataſtro. Cataſtrum. dʒ minui pro reb. a flumine ex portatis, vel aliter deterioratis. Adde Bal. in l. etiã. de execu. rei iud. ⁊ Bal. in l. acceptam. in vlt. q. C. de vſur. ⁊ Bul. ⁊ alios in l. id quod. §. j. de conſti. pe.
b Poma. ¶ Vel vinea. Vide multa ſimilia per Romanum con ſil. ccccxvij.
1 ☞ Immunitas in dubio videtur concedi in reb. ⁊ nõ perſone.
1 §. Quanquam. Quero, † vtrum in dubio immuni tas videatur concedi reb. vel per ſone? Gl. hic videtur intelligere, ꝙ videatur in dubio concedi rebus, niſi aliud agatur, vt gl. ſuper ver. extinguatur. quod exa mina, vt dixi in l. pen. ſ. de ſerui lega.
1 ☞ Poſſidens rem qui non poteſt petere, tenetur illam in ca taſtro aſſignare.
1 §. Sicum ego. Not. † ꝙ dʒ aſſignare rem in cata
a ſtro a non ille qui hʒ ius petendi, ſʒ qui poſſidet, vt hic. quod tene menti.

ADDITIO.

a Poma. ¶ In cataſtro. Vide aliter per Panor. cõſi. lxiij. ad fi. vol. ij. ⁊ conſi. xciiij. in iij. dubio. vol. ij.
a §. Si quis veniam. a No. hunc. §. Ex quo ha
1 bes, † quod quis põt pete re, vt emendetur cataſtrũ eius. Sed quero, intra quod tempus? Rñdeo intra annũ tm̃, vt C. eodem. l. qui grauatos. lib. xj.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Si quis veniã. No. ſingular. ꝙ quis intra tm̃ poteſt pe tere quod emendet ſibi cataſtrum: ⁊ ſic videtur quod iſto caſu officio

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN